

Terveysalan suurkonferenssi aktivoi keskustelua terveydenhoidon digitalisaatiosta ja ikääntyvien palveluista

Euroopan komission Brysselissä 6-7.12. järjestämän ”European Summit on Digital Innovation for Active & Healthy Ageing” -konferenssin tavoitteena oli verkostoida sidosryhmiä ja päättäjiä toimimaan vahvemmin yhdessä aktiivisen ikääntymiseen uusien innovaatioiden ja digitaalisten palveluiden saralla. Konferenssissa keskityttiin erityisesti aktiivisen ja terveen ikääntymisen eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden (European Innovation Partnership on Active and Healthy Ageing, EIP on AHA) edistymisen arviointiin. Aktiivisen ja terveen ikääntymisen innovaatiokumppanuus käynnistettiin vuonna 2012, ja sen päätavoitteina on parantaa kansalaisten elämänlaatua, tukea kestäviä terveys- ja hoivapalveluita sekä tehostaa taloudellista kasvua laaja-alaisen innovaatioiden avulla.

Korkean tason puheenvuorot peräänkuuluttivat parempia julkis-yksityisiä kumppanuuksia

Avauspuheen 7.12. pitänyt Euroopan komission työllisyys-, sosiaali- ja osallisuusasioiden pääosaston pääjohtaja **Michel Servoz** korosti puheenvuorossaan digitalisaation merkitystä Euroopan talouskasvulle ja kestävyydelle. Euroopan talouskriisi on Servozin mukaan todennäköisesti jossain määrin hidastanut digitaalisten palveluiden kehitystä ja vaikuttanut innovaatioiden rahoitusmahdollisuuksiin, mutta ei kuitenkaan pysäyttänyt tätä kehityskulkua. Panostus digitaalisuuteen on kuitenkin erityisen tärkeää juuri talouskasvun kannalta, sillä uudet innovaatiot ja digitaaliset ratkaisut tulevat luomaan uusia yrityksiä ja työpaikkoja suuressa mittakaavassa aivan lähitulevaisuudessa.

Paneelikeskusteluun osallistunut **Robert Madelin** (entinen neuvonantaja komission poliittisen strategian keskuksessa, DG Connectin entinen pääjohtaja) korosti julkis-yksityisten kumppanuuksien tärkeyttä ja tarvetta panostaa erityyppisten sidosryhmien osallistamista näihin kumppanuuksiin. Madelinin mukaan Euroopassa ei ole panostettu lainkaan riittävästi kumppanuuksien luomiseen, ja niitä lisäämällä, kehittämällä ja syventämällä olisi mahdollista tuottaa nykyistä paljon laadukkaampia ratkaisuja ikääntymisen haasteisiin. Kumppanuuksien täytyy kuitenkin toimiakseen tapahtua riittävän paikallisesti ja lähellä kansalaisia, mutta samalla ne tarvitsevat taakseen valtiohallinnon täyden tuen.

Christian Reinaudo, AGFA-Gevaert -yrityksen toimitusjohtaja jatkoi Madelinin linjalla ja huomautti kumppanuuksien kärsivän etenkin julkisen hallinnon sisäisistä siilo-mentaliteeteista sekä siitä, ettei kumppanuuksissa ole hyödynnetty sidosryhmien laajaa kirjoa ja osaamista. Kumppanuuksien osalta Reinaudon mukaan on tarve tuoda yhteen erilaisia toimijoita, ei vain julkisen ja yksityisen sektorin välillä, mutta myös niiden sisällä rikkoen instituutioiden välisiä raja-aitoja. Madelin lisäsi tähän, että julkishallinnon tulee varautua suuriin rakenteellisiin uudistuksiin sekä korkeampaan verotusasteeseen terveydenhuollon päivittämiseksi. Madelin peräänkuulutti julkishallinnon mentaliteetin muutosta kohti kokeilevampaa toimintakulttuuria, jossa paikallisia pilotteja olisi niiden onnistuessa mahdollista ottaa käyttöön laajemmassa mittakaavassa. Tämä vaatii Madelinin mukaan entistä parempia pilottien laadun mittareiden kehittämistä.

Christian Stammel, Wearable Technologies -yrityksen toimitusjohtaja korosti, että erityisen tärkeää on tuoda digitaalisten teknologioiden kehittäjät ja niiden todelliset käyttäjät eli terveydenhoitoalan

ammattilaiset ja kansalaiset keskusteluyhteyteen, jotta kehitettävät palvelut vastaavat todellisiin tarpeisiin. **Julia Wadoux**, AGE Platform Europesta huomautti näiden palveluiden vastaavan globaalisti katsottuna samanlaisiin haasteisiin ympäri maailman, minkä vuoksi parhaiden käytäntöjen vaihdon helpottamiseen tulisi kiinnittää entistä enemmän huomioita.

Komissio nimesi 74 EIP-AHA-vertailuorganisaatiota (Reference Site) ja vastaanotti tulevaisuussuunnitelman terveydenhuollon digitaalisesta muutoksesta

Günter Oettinger, digitaalitalouden ja -yhteiskunnan komissaari, palkitsi konferenssissa 74 eurooppalaista aluetta, näiden investoinneista vanhenevan väestön digitaalisiin palveluihin. Palkittujen joukossa oli neljä suomalaista kaupunkia ja aluetason toimijaa; Helsinki, Oulu, Kuopio ja Pirkanmaa. Näille alueille myönnettiin virallisesti aktiivisen ja terveen ikääntymisen eurooppalainen innovaatiokumppanuuden Reference Site- eli vertailuorganisaatiostatus. Helsingin kaupungin lisäksi nyt palkitussa konsortiossa mukana ovat; Forum Virium Helsinki, Uudenmaan liitto, Helsinki Business Hub, Helsingin yliopisto, Laurea-ammattikorkeakoulu ja ikäihmisten palvelujen kehittämisverkosto Gero-Metro. Vertailuorganisaatiot ovat erilaisia alueita, toimijoita tai toimijoiden yhteenliittymiä, jotka pyrkivät toiminnallaan edistämään EIP-AHA:n tavoitteita, ja olemaan esimerkkejä ja hyvien käytäntöjen jakajia. Palkintojen jako juhlisti eurooppalaisten alueiden sitoumusta investoida yli 4 miljardia euroa vuoteen 2019 mennessä vanhenevan väestön digitaalisten palveluiden kehittämiseen.

Oettinger otti tilaisuudessa myös vastaan ”European Blueprint on Digital Transformation of health and care” -dokumentin, joka on alan sidosryhmien tuottama yhteinen visio siitä, kuinka digitaalisten yhteismarkkinoiden mahdollistamat innovaatiot voivat vaikuttaa ikääntyvään väestöön ja niin kutsuttuun hopeatalouteen (silver economy) eli ikääntyvän väestön mahdollistamiin taloudellisiin mahdollisuuksiin. Oettinger korosti komission olevan valmis käyttämään instrumenttejaan (sähköisen terveydenhuollon toimintasuunnitelmaa, Horisontti2020-rahoitusohjelmaa ja digitaalisten sisämarkkinoiden strategiaa) avustamaan Blueprint-dokumentin tavoitteiden saavuttamista ja valtavirtaistamista EU-tasolla.

Alueiden komitean puheenjohtaja **Markku Markkula** ilmaisi vahvan viestinsä alueiden komitean tuesta terveydenhuollon digitalisaatiolle ja toivoi konferenssiosallistujien vievän omille alueilleen viestiä erityisesti tutkimus- ja innovaatiotoiminnan tärkeydestä. Markkula toivoi muun Euroopan ot-tavan esimerkkiä tilaisuudessa nimitetyistä 74 vertailuorganisaatiosta.

Temaattiset toimintaryhmät esittelivät kokemuksiaan innovaatiokumppanuudesta

Innovaatiokumppanuuden muodostavat kuusi temaattista toimintaryhmää esittäytyivät myös kukin konferenssissa omissa tilaisuuksissaan, joilla ryhmät pyrkivät analysoimaan toimintaansa ja jakamaan hyviä käytäntöjä ja ideoita muiden osallistujien kesken sekä kertomaan omasta panoksestaan Blueprint-dokumentiin. Helsinki EU Office osallistui näistä tilaisuuksista kolmeen.

”Success through Open Service Platforms - Linking IoT and interoperability of AHA solutions” -tilaisuudessa panelistit kertoivat esimerkkejä projekteista ja keskustelivat erityisesti siitä, mitä

”avoin” tarkoittaa avoimista alustoista (open platforms) puhuttaessa. Osa panelisteistä näki avoimuuden yhteensopivuutena (interoperability), osa taas jaettuna (shared) sen sijaan, että avoimella olisi tarkoitettu samaa kuin esim. avoimessa lähdekoodissa. Terveysalalla avoimuus ei yksityisyydensuojasta johtuen voi koskaan tarkoittaa panelistien mukaan täyttää tiedon avoimuutta, mutta olennaisinta kuitenkin on, että alustat kykenevät aktivoimaan hyvin erilaisia sidosryhmiä tiedon ja kokemusten jakamiseksi.

”Independent Living Solutions” -tilaisuudessa korostui erityisesti standardisoinnin ja käyttäjälähtöisyyden tarve palveluiden kehittämisessä ja palveluiden muokattavuuden tärkeys käyttäjien henkilökohtaisten mieltymysten ja tarpeiden mukaisiksi (from user-centred design to users-centred design of services). Tätä kautta on mahdollista saavuttaa aiempaa kattavampi palveluiden käyttöönotto ja omaksunta käyttäjien keskuudessa.

”Reference sites investment plans” -työpajassa Asturian, Baskimaan, Skotlannin, Olomoucien, Campanian ja Zagrebin vertailuorganisaatioiden edustajat kertoivat kokemuksiansa siitä, kuinka vähentää investointien riskejä digitaalisen palvelunkehityksen saralla. Keskustelu keskittyi erityisesti siihen, kuinka ulkomaisen yhteistyöpartnerin kanssa työskentelyn (twinning-toiminnan) kautta on mahdollista hyödyntää muiden alueiden kokemuksia sekä jakaa strategisia näkökulmia palveluiden kehittämiseen. Panelistien mukaan Euroopan innovaatiokumppanuustoiminta on auttanut alueita löytämään uusia partnereita ja tämä partneritoiminta on mahdollistanut mm. rahoituksen saatavuutta joillekin projekteille, jotka muuten olisivat jääneet toteuttamatta. Twinning-toiminta nähtiin instrumenttina, jolla koordinoita ja skaalata parhaita käytäntöjä, aktivoida yhteistyötä eri toimintaryhmien ja paikallisten sidosryhmien välillä sekä identifioida ratkaisuja, jotka on räätälöity juuri kyseisen alueen tarpeisiin. Panelistit toivoivat twinning-toimintaan tulevaisuudessa yhä vahvempaa yrittäjyyspainotusta, joka tällä hetkellä toimintatavasta uupuu.

Kaikissa toimintaryhmien tilaisuuksissa korostui erityisesti näkemys siitä, että tulevaisuudessa terveydenhuolto ja sosiaalipalvelut on tarpeen yhdistää rakenteeltaan yhdeksi kokonaisuudeksi, jotta terveydenhuollosta saataisiin todella kokonaisvaltaista ja ennaltaehkäisevyyttä voitaisiin kehittää sekä tiedonkulkua parantaa.

Vahvempi tuki startupeille ja investoinneille sekä laajempi ajattelutapojen muutos tarpeen

Tapahtuman loppupaneelissa **Esko Aho** (Independent Expert Group on R&D and Innovation -ryhmän puheenjohtaja), **Matthias von Schwanenflügel** (Saksan Family, Seniors, Women and Youth -ministeriön johtaja), **Graham Watson** (EuropeActive-järjestön puheenjohtaja) sekä komission viestintäverkot, sisällöt ja teknologia -pääosaston yksikönpäällikkö **Miguel González-Sancho** esittivät näkemyksensä lähitulevaisuuden suurimmista haasteista.

Esko Aho korosti, että julkishallinnon tulee hyväksyä perinteisestä poikkeava ajattelumalli sekä ottaa enemmän riskejä ja omaksua kokeilukulttuuri osaksi julkishallinnon toimintaa. Aho korosti myös sitä, että Euroopalla on muuta maailmaa parempi kapasiteetti ja paremmat taidot kehittää juuri monimutkaisempien sektoreiden digitaalisia palveluita, jotka vaativat väestöltä korkean koulutustason, hyvin toimivan yhteiskunnan ja panostusta tutkimukseen ja kehitykseen. Aho myös toivoi, että jatkossa

Euroopan innovaatiokumppanuudet haastavat perinteiset investointi-instrumentit ja kehittävät uusia menetelmiä tukea etenkin startup-yritysten innovointia ja kasvua hyvin aikaisesta vaiheesta lähtien.

Graham Watson ja Matthias von Schwanenflügel nostivat esiin tarpeen ajatella ikääntyvää väestöä myös laajemmin kuin terveyspalveluiden kehittämisen kannalta. Ikääntyvän väestönosan kasvaminen vaatii laajempia panostuksia hyvinvoinnin ja terveempien elämäntapojen edistämiseen, jotta muutosta voitaisiin käsitellä hallitusti.

Komission González-Sancho painotti komission poliittista tahtoa panostaa terveysalan digitalisaation edistämiseen ja vahvistaa paikallisia ja alueellisia ekosysteemejä. Ensimmäisenä tavoitteena González-Sancho nosti esiin komissiolle luovutetun Blueprint-dokumentin läpikäymisen ja sen sisältämien ehdotusten ja tavoitteiden analysoinnin ja toteuttamisen. González-Sancho päätti konferenssin toteamalla terveysalan digitalisaatiokehityksen vaativan juuri tällä hetkellä ns. halukkaiden koalitiolta yhteishenkeä ja halua liikkua eteenpäin nopeaa vauhtia sen sijaan, että jätätisiin odottamaan hitaita kompromisseja ja yhdenmukaista kehitysvauhtia EU-alueella. González-Sanchon mukaan hitaammin digitalisoituvat alueet tulevat pikemminkin hyötymään muiden alueiden nopeammasta kehityksestä ja niiden tarjoamista esimerkeistä ja parhaista käytännöistä. ”What Europe needs is a coalition of the willing type of spirit. We need to go ahead now, the others will follow.”